

Økonomiske fordelingsmodeller ved Medfak og Helsam

Notat til instituttrådsmøtet 20.10.2015

Fra: Knut Tore

Bakgrunn og historikk

For å forstå inntektsgrunnlaget for instituttets basisøkonomi presenteres her modellene for fordelingen av Kunnskapsdepartementets bevilgning fra universitetet til fakultet, fra fakultet til institutt og fra institutt til avdelinger. Hovedfokuset er på de to siste modellene. I tillegg til en grov beskrivelse av modellene i dette notatet vil selve regnearkene for fordeling bli gjennomgått i møte.

Ved siden av selve fordelingsmodellene så brukes disposisjonsskriv for å tydeliggjøre forventninger til underliggende enheter. Selv om modellene består av mange ulike enkeltkomponenter innenfor virksomheten vår så er midlene i svært liten grad direkte øremerket til et bestemt formål. Enhetene har derfor i stor grad frihet til å disponere de tildelte midlene fritt innen den rammen de har fått. Ved å bruke begrepet fordelingsmodell forsøker vi her å tydeliggjøre at modellene primært er et redskap for å fordele en ramme til hver underliggende enhet, og at de i seg selv i begrenset grad må forstås som direkte styringssignaler.

Enhetenes økonomiske frihet og ansvar er også tydeliggjort ved at det ikke eksisterer noen praksis for å trekke inn overskudd, men heller ikke noen praksis for å dekke underskudd. Ved Helsam er det praktisert slik at under- og overskudd trekkes inn ved avslutningen av hvert kalenderår og at midlene deretter refunderes ut igjen. Hovedargumentet for en slik praksis er at det oppleves uhensiktsmessig å overføre mange småbeløp eller legge opp til sparing på lavt nivå. Hovedargumentet mot ordningen er at den gir incentiv til å bruke opp midler på slutten av hvert år.

Fra universitet til fakultet

Modellen inneholder elementer av ren basisfinansiering, resultatbaserte elementer og en uforklart rest. Eksempler på basisfinansiering er antall studieplasser i ulike finansieringskategorier og finansiering av internhusleie. Eksempler på resultatbaserte elementer er avlagte doktorgrader, publikasjonspoeng, studiepoeng, og inntekter fra NFR og EU.

Fra Medfak til Helsam

Fordelingsmodellen ved fakultetet ble innført med virkning fra budsjettet for 2011. Det er to hovedkategorier i modellen; fordeling basert på utdanningsoppgaver og fordeling basert på forskningsoppgaver, i tillegg fordeles det ut noe med bakgrunn i samfunnsoppdrag og infrastruktur/husleie. Hver av hovedkategoriene kan igjen inneholde basiselementer, særskilte kostander, midlertidige satsninger og resultatelementer.

De viktigste enkeltelementene i modellen er:

- Fakultetssekretariatet (inkludert REK) og sentrale satsninger finansieres gjennom et forlods fratrukk, resterende midler fordeles deretter på de tre instituttene
- Antall undervisningstimer regnes om til årsverk i ordinære undervisnings- og forskningsstillinger og det finansieres opp både undervisnings- og forskningstid
- Det gis et påslag på alle årsverkene for å finansiere teknisk (og administrativ) støtte

- Det fordeles ut midler til enhetene basert på forskningsproduksjon¹
- Det fordeles ut midler til midlertidige satsninger blant annet SFF

Fra Helsam til avdelingene

Fra budsjettet for 2012 av har instituttet fulgt samme modell for intern fordeling av basismidler.

Følgende prinsipper er lagt til grunn:

- Fastlønnsbudsjettet på basis disponeres av instituttledelsen
- Avdelingene får disponere fastlønnsmidler som frigjøres ved sykefravær og eksterntfinansiert frikjøp
- Midler til drift av studieprogrammer/innleid undervisning er fordelt til avdelingene. Budsjettet settes etter innspill fra avdelingene og erfaring med tidligere forbruk
- Midler til faglig virksomhet er fordelt til avdelingene. Størrelsen på disse midlene har vært låst til 60% av midlene som instituttet mottar som resultat av produksjon fra fakultetet. Fordelingene mellom avdelingene er koblet til fem faktorer (alle som et gjennomsnitt for de siste 3 årene):
 - Antall basisfinansierte faste vitenskapelige årsverk
 - Antall disputerte phd-er med hovedveileder fra avdelingen
 - Publikasjonspoeng
 - Inntekter eksterntfinansiert virksomhet
 - Nettoeffekten av avdelingens eksterntfinansierte virksomhet: Overhead pluss frikjøp minus egenandel og tap i prosjekter.
- Basis driftskostnader som rekvisita, papir, tonere, servering o.l. er budsjettet på hvert av områdene normert etter antall årsverk pr område
- Felles driftskostnader som gjennomføring av disputaser, bedømmelse til basisfinansierte stillinger, felles infrastruktur som møbler, pcer, skrivere disponeres av instituttledelsen

I fordelingen innad på Helsam så utgjør også nettobidraget av den eksterntfinansierte virksomheten en vesentlig del av det som fordeles. Den direkte effekten av eksterntfinansiert virksomhet involverer ikke nivåene over instituttet selv om det må antas at både fakultetet og universitetet har kostnader knyttet til denne virksomheten.

Avdelingslederne er fram til nå gitt stor handlefrihet for fordelingen av midler innad i sin avdeling, og det er derfor ulik praksis mellom avdelingene på dette området.

Veien videre

I avdelingsledermøtet 13. oktober ble det diskutert om Helsams fordelingsmodell burde revideres. Det var tilslutning til at vi ikke gjør noen vesentlige endringer i modellen i forbindelse med denne høstens budsjettering, men at det anbefales at en grundigere gjennomgang av modellen settes opp i årsplanen for 2016. I tillegg gis avdelingene anledning til å spille inn dersom de har poster de ønsker at skal overføres fra et kalenderår til det neste.

¹ Studiepoengproduksjon er ikke inne i fakultetets modell fordi studiepoengene på profesjonsstudiet ikke brytes ned på det enkelte institutt. Det var også en viktig grunn til at det ligger inne en omregning fra undervisningstimer/undervisningsbehov til antall årsverk.